

Opinia Europejskiego Komitetu Regionów – Plan działania na rzecz strategii morskiej w obszarze Oceanu Atlantyckiego – realizacja inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu

(2018/C 164/13)

Sprawozdawca: Jerry LUNDY (IE/ALDE), członek zgromadzenia regionalnego, okręg Sligo

Dokument źródłowy: Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Plan działania na rzecz strategii morskiej w obszarze Oceanu Atlantyckiego. Realizacja inteligentnego i zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu”

COM(2013) 279 final

ZALECENIA POLITYCZNE

EUROPEJSKI KOMITET REGIONÓW

1. Z zadowoleniem przyjmuje proponowany przez Komisję przegląd śródkresowy Planu działania na rzecz strategii morskiej w obszarze Oceanu Atlantyckiego, który ma zostać zakończony przed końcem 2017 r., a także fakt, że Komisja zwróciła się do Komitetu o przyjęcie opinii w tej sprawie. Będzie ona stanowić wkład w ogólny przegląd, który przedyskutują państwa członkowskie i regiony.
2. Zwraca uwagę na wcześniejsze prace Komitetu dotyczące niebieskiej gospodarki (m.in. NAT-VI-018; NAT-VI-019; NAT-V-21, NAT-V-44 i COTER-VI-022) ⁽¹⁾.
3. Zauważa, że należy skuteczniej zająć się wyzwaniami, z jakimi mierzą się regiony i państwa położone w obszarze Oceanu Atlantyckiego, a także osiągać bardziej wymierne wyniki w ramach planu działania; w przypadku państw członkowskich i regionów umożliwiłaby to bliska współpraca.
4. Choć uznaje, że plan działań może zapewnić lepsze efekty różnych unijnych strategii politycznych i instrumentów finansowania – pod warunkiem że zostaną one ściślej powiązane – stwierdza, że rola decydentów szczebla krajowego i regionalnego jest kluczowa podczas wdrażania unijnych instrumentów finansowania poprzez instrumenty krajowe lub programy regionalne.
5. Odnotowuje trudną sytuację wielu społeczności nadbrzeżnych obszaru Oceanu Atlantyckiego oraz potrzebę działań na szerszą skalę w celu przyciągnięcia inwestycji i sektora prywatnego, zwłaszcza w dziedzinie niebieskiej gospodarki, z myślą o przyczynieniu się do zrównoważonego rozwoju na tych obszarach.
6. Uważa, że skuteczne wykorzystanie europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla realizacji celów strategii, zauważa jednak z niepokojem, że brak obecnie odpowiedniego mechanizmu mierzącego wpływ niebieskiej gospodarki na te obszary ⁽²⁾.
7. Uznaje, że po przyjęciu ekosystemowego podejścia i dyrektywy dotyczącej planowania przestrzennego obszarów morskich, podczas rozdzielania przestrzeni na swoich wodach władze muszą teraz w pełni uwzględnić wszystkie działania; zauważa jednak, że odnośne plany mogą zostać ostatecznie przyjęte dopiero w marcu 2021 r. Największy wkład uzyskany do tej pory dzięki temu wymogowi polegał na ułatwieniu produkcji energii wiatrowej na obszarach morskich. Komitet odnotowuje ponadto wkład różnych programów Interreg w ten proces oraz wsparcie z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) na projekty transgraniczne w latach 2014–2016 wspierające proces planowania na obszarach morskich.

⁽¹⁾ Wcześniejsze opinie KR-u:
CDR 6621/2016 NAT-VI-018 „Międzynarodowe zarządzanie oceanami – program działań na rzecz przyszłości oceanów”;
CDR 6622/2016 NAT-VI-019 „Nowy etap w polityce europejskiej na rzecz niebieskiego wzrostu”;
Dz.U. C 391 z 18.12.2012, s. 1, NAT-V-21 „Rozwój strategii morskiej na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego”;
Dz.U. C 19 z 21.1.2015, s. 24, NAT-V-44 „Innowacje w niebieskiej gospodarce wykorzystujące potencjał mórz i oceanów w zakresie wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy”;
CDR 0019/2017 COTER-VI-22 „Przedsiębiorczość na wyspach: wkład w spójność terytorialną”.

⁽²⁾ W ramach projektu Marnet uruchomionego pod egidą programu Interreg dla obszaru Oceanu Atlantyckiego na lata 2007–2014 opracowano szereg porównywalnych wskaźników społeczno-gospodarczych związanych z morzem, by zmierzyć wpływ wywierany przez działania na morzu i na wybrzeżu w pięciu państwach członkowskich.

8. Odnotowuje, że zaczynają przynosić owoce działania podjęte w ramach inicjatywy „LeaderSHIP 2020” Komisji Europejskiej mające na celu dopasowanie dostępnych umiejętności do zapotrzebowania na rynku pracy, zwłaszcza w dziedzinie budownictwa okrętowego, morskich odnawialnych źródeł energii oraz nowych, innowacyjnych umiejętności w dziedzinie działalności morskiej. Zauważa również, że aspekty innowacji i partnerstwa zostały już ujęte w programie „Horyzont 2020”, lecz popiera apel Konferencji Peryferyjnych Regionów Nadmorskich Europy (KPRNE) o zwiększenie budżetu na zaproszenie do składania wniosków w ramach EFMR dotyczące projektów w zakresie „niebieskich karier zawodowych” w Europie, które to zaproszenie uwzględni potrzeby szkoleniowe w europejskich basenach morskich, zwłaszcza w odniesieniu do zawodów związanych z sektorem rybołówstwa morskiego, które borykają się z poważnymi problemami wymiany pokoleniowej.

9. Zgadza się z poglądem wyrażonym w dokumencie Komisji „Report on the Blue Growth Strategy Towards more sustainable growth and jobs in the blue economy” SWD(2017) 128 final [„Sprawozdanie w sprawie strategii »niebieskiego« wzrostu. W kierunku bardziej zrównoważonego wzrostu i miejsc pracy w niebieskiej gospodarce”], w którym stwierdza się, że wspólnota wiedzy i innowacji (WWiI) może potencjalnie umożliwić opracowanie innowacyjnych produktów i usług, odnotowuje jednak, że wciąż nie istnieje WWiI dotycząca zagadnień morskich. Dlatego ponawia apel o utworzenie specjalnej WWiI na rzecz niebieskiej gospodarki. Stanowiłaby ona kolejne rozwiązanie służące rozwojowi umiejętności i przekazywaniu innowacji z badań morskich do sektora prywatnego ⁽³⁾.

10. Podkreśla potencjał technologii morskiej, która może tworzyć nowe miejsca pracy i dodatkowe dochody, a także zdolność wzrostu tego sektora w takich obszarach jak energia ze źródeł odnawialnych i demonstracja technologii morskiej, lecz odnotowuje również ryzyko związane z tego rodzaju inwestycjami oraz z faktem, że brak wiedzy i odpowiednich danych utrudnia przedostanie się do tego sektora. Komitet wspiera nadanie priorytetowego charakteru zaproszeniom do składania wniosków ukierunkowanym na niebieski wzrost w ramach programu „Horyzont 2020”, uważa jednak, że należy podjąć większe wysiłki na rzecz ułatwienia dostępu do finansowania innowacyjnym przedsiębiorstwom i inicjatywom w tej dziedzinie.

11. Zwraca uwagę na potrzebę utrzymania potencjału społecznego i gospodarczego istniejącego dzięki sektorowi rybołówstwa morskiego w obszarze Oceanu Atlantyckiego, na jego znaczenie i stopniowe dostosowywanie działalności połowowej do zasad zrównoważenia środowiskowego. Podobnie należy podkreślić znaczenie tego sektora jako elementu redystrybucji dobrobytu i zapewniania spójności społecznej, a także potencjał przemysłu przetwórczego i znaczenie wprowadzania do obrotu ryb i owoców morza dla uzyskania wartości dodanej i utrzymania wysokiej jakości produktów żywnościowych.

12. Jest zaniepokojony, że środki w zakresie zarządzania, jakie UE podjęła w celu utrzymania wrażliwych ekosystemów, dotyczące zwłaszcza połowów głębinowych, do tej pory przyniosły zróżnicowane wyniki, a także faktem, że zbliża się termin zgłaszania dobrego stanu środowiska w ramach dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej.

13. Odnotowuje postępy poczynione w dziedzinie reagowania na zagrożenia i sytuacje nadzwyczajne, w tym zwłaszcza przyjęcie programu Copernicus w 2014 r., co umożliwiło pozyskanie bardziej stabilnych danych służących pomiarowi temperatury powierzchni oceanu, a także świadczenie skuteczniejszych usług podstawowych w zakresie prognoz oceanograficznych. Najbardziej namacalnym wynikiem współpracy, jaka ma miejsce od powstania Transatlantyckiego Stowarzyszenia Badań Oceanów między UE, Stanami Zjednoczonymi i Kanadą w wyniku podpisania Deklaracji z Galway w 2013 r., było ponadto mapowanie dna morskiego.

Znaczenie danych dla rozwoju metodologicznego niebieskiej gospodarki na poziomie lokalnym i regionalnym

14. Zauważa, że do tej pory nie zmierzono w pełni wpływu niebieskiej gospodarki na poziom lokalny i regionalny, ponieważ nie opracowano jeszcze systemu wskaźników opartych na wiarygodnych danych i umożliwiających pomiar dokładnego efektu działań pośrednio lub bezpośrednio związanych z morzem. Będzie to wymagało znaczącej współpracy Komisji Europejskiej z różnymi państwami członkowskimi ⁽⁴⁾. W tym kontekście KR podkreśla prace Komisji COTER w dziedzinie poprawek proponowanych do rozporządzenia NUTS, zwłaszcza jeśli chodzi o wezwanie do uwzględnienia w przyszłych typologiach terytorialnych typów „przybrzeżnych” i „wyspiarskich”. Ułatwiłoby to opracowanie odpowiednich wskaźników (wychodzących poza PKB) służących pomiarowi działalności w zakresie niebieskiej gospodarki.

⁽³⁾ NAT-V-44.

⁽⁴⁾ Użyteczny dla tego procesu może okazać się projekt Marnet, w ramach którego opracowano pakiet danych społeczno-gospodarczych dotyczących morza na całym obszarze Oceanu Atlantyckiego.

15. Zaleca, by ze względu na złożoność i zakres zasobów niezbędnych do metodycznego rozwijania niebieskiej gospodarki na szczeblu lokalnym i regionalnym, istniejące strategie regionalne na rzecz inteligentnej specjalizacji wykorzystano jako podstawę umożliwiającą zidentyfikowanie kolejnych możliwości w sektorach niebieskiej gospodarki. Wraz z ukierunkowanymi działaniami w zakresie wpływu, tego rodzaju strategie pomogłyby władzom lokalnym i regionalnym określić sektory, które najbardziej pragną wspierać.

Bardziej inteligentne wdrażanie instrumentów finansowania

16. Zachęca państwa członkowskie do dalszego włączenia celów w zakresie Planu działania na rzecz strategii morskiej na obszarze Oceanu Atlantyckiego do swoich programów operacyjnych w ramach EFRR. Powodzenie strategii i planu działania na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego jest całkowicie uzależnione od zaangażowania atlantyckich państw członkowskich w koordynowanie swoich wysiłków w zakresie współpracy w dziedzinach określonych w planie działania.

17. Zgadza się z następującym stwierdzeniem zawartym w dokumencie roboczym służb Komisji „Sprawozdanie w sprawie strategii niebieskiego wzrostu. W kierunku bardziej zrównoważonego wzrostu i miejsc pracy w niebieskiej gospodarce” SWD(2017) 128 final:

„Ogólnie rzecz biorąc, wydaje się, że stosunkowo niewielką część funduszy powiązано konkretnie z priorytetami strategii na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego w różnych programach operacyjnych tych funduszy, podczas gdy udostępnione mogą zostać znaczne środki finansowe na działania i priorytety niezwiązane konkretnie z sektorem morskim. Mamy tutaj do czynienia ze znaczącym wyzwaniem dla krajowych i regionalnych instytucji zarządzających. Natomiast środki z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego zostały ukierunkowane na cele strategii na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego”.

18. Jest zdania, że z uwagi na wiarygodność wspólna strategia na rzecz rozwoju europejskiego obszaru Oceanu Atlantyckiego i regionów atlantyckich wymaga osobnego instrumentu finansowania. Zapewnienie odpowiedniego funduszu umożliwiającego wdrożenie planu działania powinno być jednym z tematów dyskusji na temat wieloletnich ram finansowych, na której oparta zostanie realizacja celów UE po 2020 r. Uwzględnienie celów Planu działania na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego oraz strategii w WRF ma szczególne znaczenie z punktu widzenia decyzji Zjednoczonego Królestwa dotyczącej opuszczenia Unii Europejskiej i negatywnego wpływu, jaki wywrze ono na unijny budżet.

19. W tym kontekście przywołuje opinię KR-u w sprawie przyszłości polityki spójności po 2020 r., w której stwierdzono, że strategie makroregionalne i morskie stanowią znaczącą wartość dodaną dla uczestniczących w nich regionów i zamieszkujących je osób pod warunkiem że obecne i przyszłe narzędzia finansowania mogą być wykorzystane w sposób skoordynowany na rzecz tych strategii.

20. Przypomina propozycję zawartą w opinii NAT-VI/019 dotyczącą utworzenia platform regionalnych lub międzyregionalnych niebieskiej gospodarki. Podkreśla, że wiele obszarów w basenie Oceanu Atlantyckiego mogłoby z pożytkiem tworzyć tego rodzaju platformy, które służyłyby identyfikowaniu projektów, wspieraniu ich realizacji i uruchamianiu lokalnych, krajowych i europejskich narzędzi finansowych. Byłyby one prowadzone przez regiony, a ich wybrane projekty byłyby finansowane w ramach planu Junckera 2.0.

21. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie do dalszego ulepszania koordynacji, monitorowania i wsparcia dla projektów, a także do wymiany najlepszych praktyk uwzględniających sukcesy osiągnięte do tej pory dzięki strategii na rzecz Atlantyku.

22. Ponownie stwierdza, że polityka spójności, realizowana za pomocą EFRR i EFS, jest w obecnym okresie programowania najważniejszym narzędziem inwestycyjnym UE oraz że maksymalne wykorzystanie tych zasobów, a także dostępnych możliwości finansowania z EFMR i EFRROW, ma kluczowe znaczenie dla powodzenia w przyszłości projektów w ramach strategii na rzecz Atlantyku. Dalsze uproszczenie zarządzania i administrowania funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi jeszcze bardziej zwiększy zdolność społeczności lokalnych do wykorzystywania funduszy w projektach lokalnych.

23. Zauważa, że w obecnym okresie programowania w przypadku wielu z odnośnych programów operacyjnych miały miejsce znaczne opóźnienia. Wzywa państwa członkowskie i Komisję Europejską do jak najszybszego opracowania propozycji na okres po 2020 r., z myślą o płynnym przejściu do kolejnego okresu programowania.

24. Domaga się, aby projekty międzyregionalne, krajowe i ponadnarodowe, które są spójne ze strategiami dotyczącymi basenów morskich i S3, mogły być finansowane poprzez łączenie funduszy regionalnych, krajowych i europejskich na uproszczonych warunkach i mogły kwalifikować się do dodatkowej pomocy wspólnotowej bez konieczności ponownego przechodzenia przez procedurę zaproszenia do składania projektów.

25. Wzywa Komisję Europejską i państwa członkowskie do opracowania i uruchomienia – zwłaszcza jeżeli nie miało to miejsca do tej pory – odpowiednich regionalnych i oddolnych strategii w zakresie inteligentnej specjalizacji dostosowanych do określonego obszaru. Tego rodzaju strategie powinny stanowić podstawę przyszłych wydatków i skupiać się na mocnych stronach i specyficznych cechach poszczególnych regionów. Udane wdrożenie regionalnych strategii w zakresie inteligentnej specjalizacji, odzwierciedlających rzeczywistą sytuację gospodarczą w terenie, umożliwiłoby większe wykorzystanie dostępnych środków w regionach.

26. Jako że zarówno finansowanie krajowe, jak i europejskie stanowi wydatek publiczny, wzywa państwa członkowskie i Komisję, by wspólnie ulepszyły jakość sprawozdawczości i opinii zwrotnych dotyczących projektów realizowanych w ramach Planu działania oraz opracowały mechanizm pomocy, który ukazywałby przejrzysty obraz inicjatyw uwieńczonych powodzeniem oraz dostępnych możliwości finansowania.

27. Z punktu widzenia inteligentnej specjalizacji na poziomie regionalnym wzywa Komisję i państwa członkowskie do dalszego ulepszania składnika tematycznego uruchomionych strategii politycznych (w odróżnieniu do składnika geograficznego), jako środka służącego wzmocnieniu wspólnych europejskich wartości i celów.

Rozwój kierowany przez lokalną społeczność

28. Podkreśla znaczenie utrzymania i poszerzenia podejścia opartego na rozwoju kierowanym przez lokalną społeczność, ponieważ ten instrument europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych może być jednym z najskuteczniejszych sposobów uzyskania przez społeczności finansowania UE na ich projekty lokalne. Rozwój kierowany przez lokalną społeczność jest szczególnie istotny w przypadku regionów najbardziej oddalonych i peryferyjnych, w tym mniejszych społeczności nadbrzeżnych, regionów i wysp mających ograniczony dostęp do finansowania.

29. Pragnie, by lokalne społeczności wysp i obszarów przybrzeżnych mogły wykorzystywać wszystkie fundusze UE, w tym EFMR, w celu finansowania w jednolitych ramach ich morskich strategii rozwoju w oparciu o doświadczenia z realizacji programu Leader i o koncepcję rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność.

30. Wzywa władzę budżetową do wykorzystania istniejącej elastyczności w finansowaniu z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, by stopniowo zwiększać środki dostępne na rozwój kierowany przez lokalną społeczność w ramach EFMR, z korzyścią dla europejskich społeczności nadbrzeżnych.

Mechanizm pomocy dotyczący strategii i planu działania na rzecz Atlantyku

31. Uważa, że struktura mechanizmu pomocy⁽⁵⁾, oparta na jednostkach krajowych i biurze centralnym w Brukseli, jest odpowiednio dostosowana do potrzeb w zakresie komunikacji Planu działania na rzecz obszaru Oceanu Atlantyckiego. Jednocześnie należy wzmocnić działanie tego mechanizmu w zakresie upowszechniania wiedzy o tym planie i zwiększyć jego znaczenie w zakresie oceny, koordynacji i wsparcia.

32. Popiera utrzymanie mechanizmu pomocy w zakresie strategii na rzecz Atlantyku, jako że obecnie jest to jedyna linia budżetowa służąca nadzorowi i wdrażaniu planu działania.

33. Zwraca się do Komisji Europejskiej o zapewnienie długoterminowego rozwiązania umożliwiającego utrzymanie działań w ramach mechanizmu pomocy.

34. Zachęca jednostki krajowe do jak najbliższej współpracy z krajowymi i regionalnymi instytucjami zarządzającymi, by zagwarantować, że potencjalni beneficjenci otrzymują jasne wyjaśnienia dotyczące możliwości dostępnych w ramach różnych instrumentów finansowania.

Konsekwencje, z punktu widzenia możliwości finansowania i struktury WFF po 2020 r., decyzji Zjednoczonego Królestwa dotyczącej powołania się na art. 50 TUE i opuszczenia UE w następstwie referendum z 23 czerwca 2016 r.

35. Zauważa, że niezależnie od wyników negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem, UE traci jedno ze swoich pięciu atlantyckich państw członkowskich, ważny kraj morski oraz jedno z państw, które najwięcej inwestuje w gospodarkę morską i badania, a także jednego z największych eksporterów owoców morza w UE.

⁽⁵⁾ Finansowanie jest przyznawane usługodawcy z myślą o przekazaniu wytycznych organizacjom publicznym i prywatnym, instytucjom badawczym i uniwersytetom, inwestorom instytucjonalnym i prywatnym, a także projektodawcom i innym zainteresowanym stronom pragnącym przedstawiać i rozwijać projekty mające na celu wdrożenie Planu działania na rzecz Oceanu Atlantyckiego.

36. Stwierdza, że Zjednoczone Królestwo jest jednym z największych płatników do budżetu UE i jego zniknięcie z unijnego bilansu będzie wymagało szczegółowej analizy wszystkich dostępnych możliwości przyszłego finansowania polityki spójności.

37. Podkreśla, że wpływ brexitu w praktyce może zbiec się z nowymi wieloletnimi ramami finansowymi, które będą obowiązywać od 2021 r., dlatego zwraca się do władzy budżetowej o rozważenie przydzielenia odpowiednich środków finansowych na strategię polityczne niemające obecnie priorytetowego charakteru, takie jak rozwój niebieskiej gospodarki.

38. Ponawia swój apel z opinii w sprawie przyszłości polityki spójności po 2020 r., w której wzywa Zjednoczone Królestwo i UE do uzgodnienia, że brytyjskie regiony i organy lokalne będą mogły nadal uczestniczyć w Europejskiej współpracy terytorialnej i w innych programach ogólnounijnych na takich samych zasadach jak inne państwa spoza UE, jak Norwegia czy Islandia.

39. Trzeba będzie rozważyć wynik negocjacji w sprawie brexitu i ich potencjalny wpływ na przyszłość strategii morskiej dla Atlantyku i związanego z nią planu działania. Podkreśla, że w kontekście brexitu ważniejsze jest obecnie, by pozostałe w UE atlantyckie państwa członkowskie nadały priorytetowe znaczenie bliższej współpracy i uwzględnieniu działań w zakresie morza, z myślą o przezwycięzeniu luki, jaką wyjście Zjednoczonego Królestwa z UE może stworzyć w dziedzinie nauki i innowacji, nadzoru, obrony, energii oceanów i, ogólnie rzecz biorąc, inwestycji morskich.

40. Jest zaniepokojony potencjalnymi konsekwencjami wyjścia Zjednoczonego Królestwa z UE dla wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb), zwłaszcza jeśli chodzi o dostęp do wód Zjednoczonego Królestwa, co w szczególny sposób wpłynie na sektory rybołówstwa w sąsiednich krajach. Mogłoby to doprowadzić do zmniejszenia połowów, a w konsekwencji do zmniejszenia zatrudnienia w sektorze znajdującym się już w trudnej sytuacji, a także do zakłóceń konkurencji w takich dziedzinach jak kwoty połowowe, obowiązek wyładunku, maksymalna liczba dni na morzu, zasady pomocy państwa dla tego sektora oraz utrzymanie bioróżnorodności⁽⁶⁾.

Programy współpracy terytorialnej

41. Odnotowuje ważną rolę, jaką programy współpracy terytorialnej mogą odegrać w propagowaniu celów strategii na rzecz Atlantyku, w tym skupienie się na współpracy międzyregionalnej z myślą o dalszym wzmocnieniu obszaru Oceanu Atlantyckiego, zgodnie z założeniami strategii.

42. Uważa, że nadal mają istotne znaczenie punkty 27–30 z opinii NAT-V-021 (2012), a zwłaszcza rola, jaką może odegrać dziesięć programów działających na obszarze funkcjonalnym.

43. Wraca uwagę zwłaszcza na potencjalnie kluczową rolę programu dotyczącego współpracy w obszarze Oceanu Atlantyckiego, ze względu na jego ukierunkowanie na zagadnienia związane z morzem i obejmujący cały obszar zasięg geograficzny.

44. Zgadza się z argumentami Komisji Łuku Atlantyckiego KPRNE zawartymi w jej deklaracji końcowej ze zgromadzenia ogólnego, które odbyło się 3 marca 2017 r. w Les Sables d'Olonne, zwłaszcza jeśli chodzi o środki upraszczające w ramach przeglądu śródkresowego oraz bardziej elastyczne poziomy finansowania (premia 5 %), by wspierać projekty ukierunkowane na zagadnienia ważne dla strategii na rzecz Atlantyku.

Bruksela, dnia 1 grudnia 2017 r.

Karl-Heinz LAMBERTZ

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Regionów

⁽⁶⁾ KPRNE: notatka techniczna dla regionów łuku atlantyckiego, luty 2017 r.